

פרוטוקול מס. 232

מישיבת ועדת הפנים ואיכות הסביבה, שהתקיימה
ביום ששי, כ"ו בחשוון תשל"ז - 19.11.1976,
משעה 08.30.

(בחל-אביב, במרכז לשלטון מקומי)

זכרים - חברי הוועדה:

- י. ארידור - היו"ר
- נ. אליעד
- י. בארי
- א. ורדיגר
- ע. נוף
- ד. קורן
- ב.צ. קשת
- י. תמיר

מוזמנים:

א. שפט	-	משרד הפנים
ז. מליון	-	מרכז השלטון המקומי
ח. גיבשטיין	-	" " "
צ. צילקר	-	" " "
מ. וירשובסקי	-	נציג עיריית חל-אביב
ד. שטרן	-	מרכז הקבלנים
צ. קלימנטינובסקי	-	" " "
מ. פלדי	-	" " "
נ. מינקה	-	" " "

מזכיר הוועדה:

י. ברזני

קצרות:

שולמית פרג

סדר-היום:

- חוק התכנון והבניה (תיקון מס.9), תשל"ו-1976
(שמיעת הנציגים לגבי חוק זה);

- העלאת הצעות לסדר היום:

(א) בעיית הכושים העבריים - בקשת ח"כ י. תמיר
לדון בסוגיה זו;

(ב) בעיית גילוי נסיון בריחה מבית הסוהר באר-שבע
- בקשת ח"כ י. בארי לקבל אינפורמציה ראשונית
בענין זה.

(נתקף) היום 28.11.76

היו"ר י. ארידור:

אני פותח את הישיבה.

אני מקדם בברכה את נציגות מרכז הקבלנים. הזמנתי אותם לומר הערותיהם להצעת החוק בה אנהנו דנים. אתם חוכלו להשלים את ההערות ע"י תזכיר בכתב שתשלחו אלינו, לפי סדר סעיפי החוק.

אנחנו עוסקים בהצעת חוק התכנון והבניה (תיקון מס.9), תשל"ו-1976. (ד. שטרן: יש כבר הצעת חוק התכנון והבניה (תיקון מס.10) של ח"כ ורסמן. את תיקון מס.10 הבאנו כבר בפני ישר המשפטים).

שמענו על כך, אבל זה יהיה בהוק אחר. מבחינה טכנית פורסם בצורה זו.

ד. שטרן:

אדוני היושב ראש, חברי הוועדה הנכבדים, חברים! בראשית דברי

אני רוצה להקדים בכמה הערות:

הענף היום נמצא במצב של הרחעה, והלואי שזה לא יבוא, אבל לפי תחזיות שלנו בשנת 1977 אולי מצב זה יגלוד למיתון. 140 אלף עובדים בענף זה. באתרי בניה ותכנון ובחשייה ש-23% שלה עובדים בשביל ענף הבניה. היום הזמן לעשות הכל כדי להאיץ את אישור תכניות, להמריץ את הבניה ולמנוע מהענף כל הכבדה וכל זעזועים, כי ידוע שענף זה הוא אחד הטובלים מבחינת ההשקעות שמסתכמות ב-8.5 מיליארד ל"י, כך שלמיתון הזה תהיינה השפעות הרסניות על המשק כולו.

הענף כורע תחת נטל הוצאות המימון המגיעים לכדי 50%-60% בהלוואות בנקאיות; הענף כורע משום שנמצא במצב שלא ניתנות משכנתאות לציבור אשר בחלקו הגדול רוכש דירות אצל הבניה הפרטית, כאשר המחיר האפוחיקאי מגיע ל-22%, דבר שאין לו אב וריע; הענף כורע תחת המסים המוטלים עליו בכל הרשויות המוניציפליות, כאשר אין מחשבה יסודית ובסיסית על כך שיש לחת אפשרות לפעילות הענף, והמס הפך לא למס הממריץ והמסדיר סדר טוב בפעילות, אלא משמש כמקור פיסקלי, כמקור לשאיבת כספים ללא כל סייג וללא כל הצדקה.

זאת ועוד: בשנת 1965 חוקקה הכנסת הנכבדה חוק תכנון ובניה, וגם אז היה ויכוח לגבי השאלה האם החוק הזה מתקדם מספיק, ואז היו דעות שרובו ככולו היה מבוסס על חוקים מיושנים מנדטוריים אנגליים. אבל חוק זה חוקק, והוא מחייב את כל תושבי מדינת ישראל, והוא קבע מפורשות והטיל על משרד הפנים תפקידים מוגדרים בהחלט.

חוק זה, בסעיף 56 שלו קובע: "כל ועדה מחוזית תכין ותגיש לאישור המועצה הארצית תוך 5 שנים מיום ---" (מצטט את הסעיף)

בסעיף 62 אומר אותו חוק:

(מצטט את סעיף 62(א)(ב)(ג))

ובסעיף 67(ב) אומר החוק: (מצטט)

מרכז הקבלנים וכל גורמי הבנייה בארץ - החברות הציבוריות, סולל-בונה, אדריכלים ומהנדסים אשר יפו את כוחי לדבר בשמם - סבורים שכל תיקון לחוק הבסיסי של שנת 1965 בכיוון החמרה בעונשין, וכל תיקונים אחרים שיבואו - זמנם רק אחרי שתבוצענה התקנות הבסיסיות, החוקים הבסיסיים, ההמלצות הבסיסיות של החוק הזה משנת 1965.

צר לי להגיד, שמשרד הפנים במשך שנים אלה - הוועדה הארצית, הוועדה המחוזית, וגם הוועדות המקומיות - לא השכילו לקיים את החוק כלשונו וכדברו. כך שבמקום לקיים את החוק שהם העבירו אותו, הוגש והונח על שולחן הכנסת חוק שרוצה לפתור את הבעיה הבסיסית של תכנון ע"י החמרת עונשין והטלתם על אנשי ציבור הנבחרים, על הגופים המוניציפליים, על האדריכלים, המהנדסים, הקבלנים, היזמים ועוד.

בימים קשים אלה, כשדעת הציבור והעתונות עולים וחוזרים לשנת 1965, כדי לחזור וכדי לבדוק נושאים מלפני 15 שנה המיועדים למכירת דירה פה ודירה שם - אני אומר, שהחוק הזה, לפי התיקון הזה, יביא אנדרלמוסיה בנושא הבניה. לכן, לפני שאני אתחיל בטיעון ובהתייחסות כל סעיף וסעיף, אני פונה אל חברי ועדת הפנים, אני מבקש ומתחנן בפניכם:

(א) אל תחוקו חוק אשר יביא לארץ חרוכה בשטח מדינת ישראל. אני מודיע שאנחנו נפסיק את הבנייה, כי אף אחד לא יהיה מסוגל להעביר תכניה;

(ב) על סמך חוק זה - יש פה סעיפים שמדברים בצורה רטרואקטיבית - אז תצטרכו להביא למשפט אנשים שהיו שרים, ואת כל אלה שבנו ללא תכנית מאושרת מראש, את כל החברות הציבוריות. את כל ראשי הערים, את כל חברי מועצות מקומיות, את יו"ר הוועדות המקומיות. לכן אני מבקש שלא להעביר את החוק הזה בקריאה שניה ושלישית. אני מבקש לקבוע ועדה שתקבל את הנושא לטיפול, ושהיא תהיה מורכבת מחברי כנסת ונציגים של המרכז לשלטון מקומי, וכך מנציגים של מרכז הקבלנים היציגים של הענף, כדי לבדוק את הנושא ולהביא אותו להחלטה שלא תענה רק על החוק בדרך של הטלת עונשין, אלא גם תענה על הצדק שנשלל מהצעה זו ע"י כך שחוק מ-1965 לא קויים ע"י המדינה.

אני מודיע שאנחנו נלחם עם החוק הזה בכל דרך וכל אפשרות, ואני מקווה שאנחנו נצליח במלחמתנו זו.

מרכז הקבלנים הנו נגד עבריינות בענף הבנייה בכל צורה שהיא, אם היא נעשית ע"י קבלן שמוסיף וסוגר מרפסת, או ע"י ראש עיר, ואם היא נעשית ע"י חברה ציבורית שבונה מאות ואלפי יחידות דיור, גם אם זה עבור עולים. אנחנו בהחלט ניחן יד למלחמה שלכם ולמלחמה של הציבור בכל התופעה הזו של עבריינות.

לי, אישית, יש רקורד מספיק בפעילות הציבורית. הדברים שלי נאמרים בנאמנות ובהתחשבות גמורה. אבל אני מבקש לא לחוקק חוק שיביא לתוצאות הרסניות.

במקום הטלת אחריות על משרד ממשלתי, אתם מעבירים חוק שמטיל את האחריות על אזרחי המדינה.

ד. שטרן:

ומכאן אני עובר לטיעון לגבי סעיפים בודדים: התיקון בסעיף 48 מדבר על מאסר של שנה אחת או 10 אלפים ליי. אני רוצה למצוא את אותו חבר מועצה, או את אותו מהנדס שיביא או יסכים להצביע או להרים יד עבור כל שינוי בתכנית המיתאר בכל עיר ועיר. אם כן, תגידו לי "דבותי", מה רע בכך?"

- רע בכך כי עיריית תל-אביב עובדת לפי גבולות משנת 1937. מספר התכניות עכשיו הוקטן ל-1350 תכניות. עיריית תל-אביב הציעה הצעת תיקון שעוד לא אושרה ע"י הוועדה המחוזית, לאחר אישורה בוועדה המקומית; חדרה עובדת לפי 1943 וכו'. כל תכנית היא תכנית של שינוי וחריגה.

הטענה היא, שאם חבר עירייה יצביע בניגוד לחוות דעתו של יועץ משפטי,

היו"ר י. ארידור:

הוא עלול לשאת באחריות.

ד. שטרן: עם כל הכבוד למקצוע המשפטי, שאין לי הכבוד להשתייך לו, גם אין לי העונג הזה להשתייך לו - לפי עניות דעתי, הדבר הזה יגזול את השיקול החופשי של חברי המועצה, ויתן את המפתח לידי המשפטנים. אם זו הכוונה, אז בב קשה.

גם במצב של היום, ללא החמרה זו, כל שבוע, כל יום, ישנן התנגשויות בין חברי מועצת ועדת בניין ערים מקומיות ובין היועצים המשפטיים של העיריות. אני לא אומר שהיועצים המשפטיים אינם צודקים. אבל השיקול של נבחר הציבור, אם הם נמצאים משך שנים, עם דעה של המשפטנים - אז יש בזה משהו. אם החוק משנת 1965 לא בוצע, לכך התכניות חריגות, לכך יש התנגשויות באופן מתמיד. אם נבחר העם רוצים לתת חריגה מסוימת, הרי זה מתנגש עם היועץ המשפטי.

אני מבקש שחברי ועדת הפנים יראו כי בסעיף זה בחוק הקודם היה קנס של 5000 ליי, ועכשיו זה מתוקן ל-10 אלפים ליי. כלומר, יש בזה הגדל של 5000 ליי. (היו"ר י. ארידור: הוועדה אישרה 25 אלף ליי בסעיף 148). סעיף 48(2) עוד לא גמרנו.

בסדר. אני עוד אגיע לנושא זה.

אני חוזר וממשיך לטעון, כי בראשון- לציון התכנית היא משנת 1958, ואושרה לשנת 1970; בחדרה - נדמה לי שהתכנית שם היא מ-1942. הייתי ממשיך לפרט, אך חבל לי על הזמן. אני אמציא לכם רשימה מדוייקת של המצב הזה.

ברשותכם, אני ממשיך את הטיעון לגבי

סעיפי החוק:

סעיף 203 - יש הצעה לבטל את ההגדרה של "סטייה ניכרת", ולהגיד "כל סטייה באשר היא סטייה - סטייה". ואז מטילים עונש מכסימלי על מי שבאיזו צורה יש לו נגיעה לסטייה זו. הכוונה לייזם, לאדריכל, לקבלן המבצע ועוד.

אנחנו סבורים שהגדרה של "סטיה ניכרת" היתה רחבה למדי בניסוחה כפי שהיתה בחוק הקודם. יש בהגדרה שלה 15 סעיפים. אני לא אקשה עליכם ולא אגזול מזמנכם ע"י הקראתם. לפי דעתי, סעיפים אלה מגזימים. מכל מקום, כל סטיה היא סטיה ניכרה - כפי שאתם מציעים - אנחנו נגיע לאבסורד.

במצב בו שרירות הרשויות המקומיות היום, ואנחנו קוראים מדי פעם בפעם - אני אומר את הדברים בכאב רב מאד - מתהווה לפעמים כך שמנצלים דברים לשם מלחמה פוליטית מסויימת. במידה והחוק הזה יעבור, אז אפשר יהיה לתבוע את העונש המגסימלי גם עבור סטיה של העברת מחיצה, או העברת דלת, שינוי קערה במטבע או באמבטיה, וכל מיני דברים דומים שקורים יום יום בבניין. חברי הוועדה יודעים, שלמעשה, אפילו בדירה קיימת אסור לעשות תיקון הקל ביותר - גם לא העברת דלת - מבלי לקבל אישור מראש מהוועדה המקומית לתכנון ובניה.

כל הדברים האחרים - ללא הגדרה של "סטיה ניכרת" - הם דברים של מה בכך. אם "סטיה" תבוטל, לאן אנחנו נגיע? גם היום יש סתימה בהעברת תכניות. לאן נגיע כאשר האזרח, או היזם או המחכנן ועוד - יעמדו תחת העונשין הדרקוניים האלה?

ברצוני להתייחס עכשיו לסעיף 48(1), שהיושב ראש אמר כי הקנס הוגדל מ-5000 ל-25 אלף ל"י: אני מדבר על כך שנבחר ציבור, או משרת את הציבור פוגע במוסר, כי הוא משתתף בדיונים על תכנית שלו, או של קרובו - יש לו נגיעה ישירה של תועלת חמרית בנושא. במקרה זה, הקנס המכסימלי הוא של 25 אלף ל"י. כאשר יזם או אדריכל - אולי למען רווח, אולי למען שיפור התכנית, ואולי למען קידום הבניה למען עולים, או למען מעוטי יכולת - יסטה מהחוק, אז הוא יקבל קנס של 100 אלף ל"י. האם אתם לא רואים בזה דיספרופורציה? מ-2500 ל-100 אלף ל"י, האם אין בזה דיספרופורציה?

לדעתי, עבירה מוסרית היא פחות מעבירה חומרית. להצעת חוק זו יש מגמה ברורה שקיימת בציבוריות הישראלית: לזרוק על ענף הבניה את כל המחדלים ואת כל החטאים שגם משרד הפנים וגם המגזר המוניציפלי אשמים בהם. מתירים פה את הדם, ודם - חרתי משמע - של מגזר הקבלנים שהתעשרו בזמן הפרוספריטי הגדול, אבל הם פושטים את הרגל בזמן המיתון במשך תקופה של 4 שנים! (מר שטרן מדבר בקול רם במקצת ובהתרגשות רבה - הקצרנית ש.פ.)

אני מבקש סליחתכם שאני נרגש.

אני אומר, הוזר ואומר, שאם יקיימו את החוק משנת 1965 אני אהיה הראשון, וגם כל חברי במרכז הקבלנים וענף הבניה - נבוא בהצעת להחמרת הענשים. אני חושב שלחוק זה אין כל בסיס הגיוני מספיק. אם אני אומר הגיוני, אז זה "אנדר-סטטמנט".

ההנמקה הזו לנושא "סטיה ניכרת" יש הסבר - במרוצת הזמן התברר שאבחנה כזו מיותרת, כי היא פוחחת פתח לזויכותים. לכן אנחנו מציעים לבטל את רשימת סוגי העבודה ולקבוע במקומה הגדרה קצרה וכוללת של "סטיה מתכנית". הייתי אומר שבסעיף זה יש מדיניות טוטליטרית - אסור לנו להתדיין בבתי המשפט.

לגבי "סטיה ניכרת" כפי שכתובה בדברי ההסבר - חושבני שהחוק הבסיסי והזכות הבסיסית של כל אזרח בישראל זה לפנות למשפט, להתדיין ולהוכיח צדקתו, או להפסיד. צר לי לומר, שמשהו פגום בחוק זה. לכן אני מבקש להשאיר "סטיה ניכרת" כפי שהיתה בחוק הקודם.

15 הסעיפים הללו נותנים באמת תשובה

מספקת על כל הנושא של סטייה מתכנון, וכל סטייה של פעילות בענף הבניה.

לגבי סעיף 208 - סעיף זה מטיל את

האחריות על המהנדס, על המבצע, על כל מי שנוגע בדבר, גם אם לא ידע שיש סטייה כזו.

בחוק הקודם היה סעיף בנושא זה שאמר

במפורש, שבמידה שהאיש לא ידע - זה סיעון הגיוני, סיעון שנותן לו הגנה.

קבלן ציבורי משתתף במכרז על הקמת

גשר מטעם עיריית תל-אביב, בכביש הראשי לחיפה. לפי החוק שבו אתם מציעים תיקון, מקבל התחלת העבודה עבר על החוק משום שהעירייה מתחילה הבניה עם האשור לאחר חצי שנה. התיקון של היום מטיל את האחריות על המבצע, ואני אומר - גם על המהנדסים, הקבלנים, היזמים ועוד. גם במידה שהוא מתחיל לעבוד, ומראש לא ידע על כך שלתכנית זו אין אישור. בכל אופן, הוא אחראי לעצם הביצוע המעשי.

בתור דוגמה אני מביא מצבים המתהווים

בעיריות רבות, ומקרה אחד זה הוא ענין הגשר בדרך לחיפה שנבנה ע"י עיריית תל-אביב שהקבלן החל בביצועו לפני שהוועדה המקומית אישרה את תכניתו. אז רבותי, לאן נגיע? יצא כך, שעם קבלת מכרז אני אעביר סעיף מסתייג - וכך אעביר את האחריות על העירייה, או על משרד השיכון, או מע"צ, או על משרד הבריאות ועוד. לפני כל אלה אני אבוא ואשאל או אבקש את התכנית, ואז אקים צוות של מהנדסים ואדריכלים ומשפטנים כדי לבדוק אם היא אכן תואמת לאישור של הוועדה המקומית והוועדה המחוזית.

רבותי, לכל חוק במדינת ישראל חייב

להיות הגיון. מה יהיה מחר - הלואי ויגיע יום זה - ובמקום 16 אלף עולים יבואו 40 ו-50 אלף עולים? זה עלול לקרות! היכן נשב כשהחוק הזה יתבצע? (ח. גיבשטיין: בבית סוהר) ישבתי כבר מספר שנים במשר החיים שלי בבית סוהר.

רבותי, אלו הן שאלות שאנחנו מעלים

אותן בפניכם. היום יש אימרה מצויינת על איכות החיים. הנה, בראשון-לציון נבנה בית ע"י קבלן אשר לפני שהוא מתחיל לבנות הוא מקבל אישורים מהוועדה המקומית. יש "משוגעים" כאלה. בבית השכן גר חבר מועצת העירייה, והוא ראה שבמקום 3 מ', יש רק 2.70 מ'. עובד זה ניגש לעירייה והתייעץ, ולאחר מכן אמר שהוא מפסיק לו את הבניה. אולם מאוחר יותר הוא פנה אל הקבלן ואמר לו שאם יתן לו 30 אלף ל"י, אז הם יהיו ידידים טובים.

אחר כך זה הגיע ל-5000 ל"י, כאשר לקבלן עלו כל ההליכים בענין זה 30 אלף ל"י.

ח. גיבשטיין:

קבלן זה אמר שהוא איננו מתפשר.

ד. שטרן:

במצב זה של תכנון, הדבר יפתח פתח

לכל מיני תופעות לווי שפוגעות באיכות החיים. אני גם סבור שהחוק המיד חייב להיות כזה שיגביר ויקדם את הפעילות הכלכלית בכל ענף וענף. אני חושב, שהחוק כפי שהוגש תהיה לו תופעה מתנגדת, ולכן אני חושב שתהיה לו גם תופעה הרסנית.

יש עוד כמה סעיפים. אני מבין
 שאנחנו היום נגזול ממכם הרבה זמן. אם אתם מסכימים - (היו"ר י.
ארידור: בבקשה)

בסעיף 219(ה) של הצעת התיקון כתוב:

"כל סכום שנפסק לפי סעיף זה
 ישולם לקופת הוועדה המקומית". אני ודאי לא אשמיץ את המגזר המוניציפלי.
 החברים שלי תלויים בהם יום יום. אבל אני חרד שהסעיף הזה האומר "ישולם
 לקופת הוועדה המקומית" - ישמש, חס וחלילה, אבן שואבת לכיסוי הגרעונות
 של הערים.

לגבי תיקון מס השבחה מ-50% ל-80% - יש
 לנו חששות כבדים מאד. גם היום הטלת השבחה זה מאד מאד בעייתי.
 משלמים את ההשבחה. ולמעשה, על כל השבחה מפסידים. אבל אם יהיה סעיף
 זה, בודאי שהעיריות תהיינה מעונינות להרחיב את הטלת העונשין, ולכל
 המבצעים לא תהיה הגנה.

ההגדרה של "סטייה" בלי הגדרה של "סטייה
 ניכרת" איננה מתייחסת לסעיף 5(1) שקודם לכך התייחסתי אליו ברפרוף.
 מכל מקום, "סטייה ניכרת" מעלה את הסכנה הקיימת בהתייחסות.

לבסוף אני אומר, כי כל החוק הזה בנוי

על סטייה שהיא טוטלית.

נ. אליעד:
 עבור סטייה יש איכס, ועבור סטייה ניכרת
 יש שני איכס. עכשיו בטלו את העונש
 בגלל האבחנה. השאלה היא של פרופורציה. אם באמת היה ביטול רק כדי
 להקל, והשאירו את העונש המינימלי --- כמה עולה סטייה רגילה וכמה
 עולה סטייה ניכרת? (א. שפט: 750 ל"י ו-1500 ל"י) האם זה, לדעתך, מר
 שטרן, מספיק?

ד. שטרן:
 קבעו את זה לפני 3 ו-5 שנים. אנחנו
 נמצאים ב-1976 ועדיין לא זז, או כמעט
 לא זז. הוא לא זז לא בחקיקה ולא בהכנה.

בסעיף 21 יש תיקון האומר: "משניתן צו
 הפסקה שיפוטי או הוגש כתב אישום, רשאי בית המשפט להורות למוסדות
 התכנון להמנע מלטפל בבקשה להיתר עד לגמר ההליכים בבית המשפט" - למעשה,
 בעיריית תל-אביב יש החלטה של ועדת בנין ערים האומר, שמי שעבר עבירה -
 לא דנים בנושא שלו. יש גם הוראה פנימית של שר הפנים לקרוא למועצות
 המקומיות וכו'. אתן דוגמה, וזו דוגמה אישית:

בשנת 1963 או 1962, חברתי היתה שותפה
 בפרוייקט משק הפועלות ברחוב רחל פנת אדם הכהן, ואנחנו באנו עם תכנית
 יומרנית וחשובה שהיתה נותנת איזה מקום מרכזי יפה. אחר כך ראינו
 שהתכנית לא מתקדמת במשך שנה-שנתיים, שלוש, ארבע וחמש שנים. אז
 התחיל המיתון, ולכן אמרנו לבנות באופן רגיל. לא יופי של עיר, לא
 הפרדה בין הולכי רגל ונוסעים, לא פיאות. התכנית היתה של 1 פלוס
 4 קומות - 140%. וכך הגשנו תכנית של 11 קומות. זה היה עבור החיים
 בשנת 1966. אבל העירייה החליטה ששבע קומות זה סביר. וכך אמרה כי היא
 מאשרת ומעבירה לוועדה המחוזית. הוסיפה ואמרה: "תלכו לבנות, עד שתגיעו
 לקומה חמישית יהיה האישור". כל זה היה עוד בזמן המיתון, כאשר העירייה
 וכל הארץ היו מעונינים בבנייה.

ד. שטרן:

וכך הגענו לקומה הששית, השביעית והשמינית לפני שהוועדה המחוזית המכובדת אישרה את התכנית. רבותי, כולנו היינו עבריינים. כל חברי מועצת העיריה, כל המהנדסים --- (י. תמיר: לא הייתם צריכים לבנות) אם כך, לא תהיה בנייה בישראל. או שהבנייה תופסק, או שתהיה עד כדי כך שלא יהיה כדאי לבנות, ואז אף אחד לא יעסוק בה.

י. תמיר: בלי רשיון, לא הייתם צריכים להתחיל לבנות.

ד. שטרן: אנחנו החזקנו מ-1962 עד 1967 מצב זה. אני חושב שנקנסנו מספיק.

אם ועדת ערים מקומית מאשרת לנו, אז צריך ללכת הלאה. אף בן אדם הגיוני לא יבין שבמשך 8-9 חודשים אי אפשר לאשר את זה. מדובר למעשה באישור של הותמת.

ועוד: סעיף 24 הנו עוד יותר חמור. החוק הקודם קבע שצריך להטיל קנסות, משפטים, מאסר ועוד, כאשר העבירה החלה להתבצע. המצב הוא כזה: הקבלן נמצא על השטח, שם מסגרת מידות. הכל שפיר. (קורא סעיף 24) - "היה לבית המשפט יסוד סביר להניח כי עומדים לבצע במקום פלוני" - כלומר, עומדים לבצע, בביצוע, עוד לא התחילו לבצע. מי יחקור ומי ידע שעומדת להתבצע בנייה? איך אפשר לקבל מידע זה?

א. שפט: שמים עגורן. אני אשאל: לשם מה עגורן זה?

ד. שטרן: אחת נוגע לנושא הטכני. יתכן ואת העגורן הזה הביאו לשטח בגלל שתי סיבות סבירות - (ח. גיבשטיין: הוא גנוב) קודם כל, הוא גנוב; (ב) חוק הניהול התקין, או הניהול התקין דוחף את הקבלנים לשימוש בכלים גדולים יותר, משום שהפעלת כלי קטן היא מוגבלת ל-3 או 5 קומות.

עגורנים קיימים בארץ מזמנים היסטוריים. היום לא רוכשים עגורנים, כי זו הוצאה לריק של כסף;

(ג) כאשר קבלן אין לו איפה להחזיק עגורן גדול, הוא מבצע עבודה של בנין בן 5 קומות, למרות שהעגורן הזה הוא טוב ליותר קומות.

ועוד: אם הוא חושב שהוא מקבל את כל הדברים האלה שהחוק מרשה להוסיף 8-12 קומות, אז ידדי הנכבד, מבחינת חוק ומשפט ---

א. שפט: הוא לא נשפט, אלא מוציאים נגדו צו מניעה.

ד. שטרן:

רבותי, אני לא משפטן. אני הנני אזרח קטנצ'יק, אבל לדעתי אי אפשר להבין משפט ולהתחיל בסנקציה נגד אזרח בישראל על סמך זה שמישהו חושב או דיבר עם רעייתו על יד השולחן.

"היה לבית משפט יסוד סביר להניח כי עומדים לבצע במקום פלוני פעולה ללא היתר או בסטייה מהיתר או מתכנית" - בינתיים מגישים משפט; בינתיים מפסיקים את כל התהליכים. (י. בארי: "היה לו יסוד סביר")

אשה אחת אמרה שיש עגורן גדול, האם זה יסוד סביר? יש קבלן ששם מסגרת מידות, ותולה שלט שהוא עומד לבנות בעוד חצי שנה. עוד לא שילם את המסים. הוא רק מוציא שלט כזה. האם אסור לו? אולי הוא יבנה בעוד 5 שנים. הוא עבר את הוועדה המקומית, ואין לו אישור של הוועדה המחוזית, לכן הוא בינתיים מוציא שלט - "במגרש זה תבצע בניה".

אני חושב, כי לפי הגדרת החוק זה בהחלט סביר להביא מקרה כזה לבית המשפט, ואז הוועדה המחוזית תפסיק את הטיפול בתכנית שלו.

רבותי, אני מבקש - ואני גם אסיים במה שהתחלתי - חוק 1965 הופר לא ע"י האזרחים, כי אם ע"י כל הנוגעים בדבר שאני מגדיר אותם - ע"י המדינה. אני לא רוצה להצביע על משרד זה או אחר. אני חושב שהמדינה לא יכולה ללכת בכיוון של החמרת עונשים באופן דרסטי עם כל מה שנעשה בענף הבניה.

אילו חוק רישום הקבלנים היה מקויים ומתבצע כפי שהכנסת הנכבדה חוקקה אותו - עבירות בניה בישראל ללא צורך בחוק הקודם היו יורדות ב-50%. מי היא אותה עירייה שבודקת היום אם קבלן רשום לפי חוק הקבלנים? מחוץ למכרזים, עוקפים את זה. יזם שהולך לבנות פרויקט, בונה לו קבלן מבלי שיהיה רשום במרכז הקבלנים. זהו פרויקט שמסתכם ב-20 מיליון ל"י, ומרכז הקבלנים לא מקבל אותו מסיבות שלו, והעירייה לא פוצה פה ומצפצפת. יש עיריות שאנחנו עשינו להן את העבודה הזו, והוצאנו קבלנים לא רשומים שמבצעים בניה. אני יודע שהוגשו תלונות למשטרה. מה קרה? האם קרה משהו?

היו"ר י. ארידור:

אני מבקש להעביר אלינו רשימת כל המקרים שאתם הגשתם. אני מבקש

את כל הפרטים, שמות, תאריכים ועוד.

ד. שטרן:

בשמחה וברצון רב נמציא לכם רשימה כזו.

אני מבקש סליחתכם שאני מדבר בקול רב, אנחנו רגילים לדבר בקול רם בגלל העבודה שלנו.

ברצוני להסביר לוועדה נכבדה זו, שאנחנו לא נגד החוק הזה, אלא נגד עיתויו --- (א. ורדיגר: מדוע אתם לא מתנגדים לחוק?) אני לא מתנגד לחוק בעיתויו של היום. אנחנו ניתן את ידינו בכל, כפי שנתנו ידנו לרשם הקבלנים. אנחנו נלך אחכם בכל, ועד הסוף.

ד. שטרן:

חבל, רבותי, לדחות את זה כדי לקבל פסק זמן? הרי התיקונים האלה הנם תקונים שלא בעתם, לפי ההסבר שנתתי. חוק חייב להתבצע לפי 1965. חוק רישום הקבלנים אחר כך, בבקשה. אנחנו לא עוררנו חוק זה. רבותי, טפלנו בנושא זה שלוש שנים. כאשר העסק התחיל להתגלגל. הופענו עשרות פעמים, וישבנו לפעמים, וברוב המקרים, עם השר, עם המנכ"ל, עם מר שפט. היו ועדות. היתה ועדה ציבורית כדי לטפל בנושא שלנו עם הנציגים שלנו, נציגים של משרד הפנים, חברים מהמרכז לשלטון מקומי - אך הוועדה לא טיפלה. אמרתי לשר רבינוביץ ולנוידרפר שאנחנו על הסף ---

כל חוק שמופיע בישראל על הקלה איזו שהיא, ומתן מענק, חוק השקעות הון, חוק מס עסקים, ארנונה כללית, וכל חוק המפיע - יש בו פיסקה מוגדרת שחוזרת על עצמה - מלבד הקבלנות. כל חוק המופיע הוא חשוב כמו השקעות --- (ד. קורן: גם באזורי ספר?)

גם באזורי ספר. אני בכל זאת אבדוק נקודה זו. אני חושב שלא צריך לחלק את הארץ בצורה נוספת. למה כלפי מלונות זה לא אזורי ספר?

אני מבקש שתהיה לכם אוזן קשבת לדברים שהשמעתי. אני לא מופיע כאן בתור נציג הקבלנות הפרטית בישראל, אלא בתור נציג מטעם מרכז הקבלנים בישראל.

תודה רבה לכם.

צ. קלימנטינובסקי:

בתור משפטן, ברצוני להביא בפניכם כמה הערות:

אני זוכר שכאשר הייתי ברוסיה, קראתי מאמר כזה שחולה בא לרופא ואומר שיש לו יבלת על האצבע. אמר לו הרופא: אני אוריד לך את האצבע, ואז לא תהיה לך יותר יבלת.

כאשר אני קורא בדברי ההסבר - "כשלב ראשון הוכנו תיקונים יסודיים להוראות העונשין שבחוק" - זה מהלך מחשבה שאזרח במדינה דימוקרטית ומשפטנים אינם סובלים אותה. אנחנו נחיל בעונשים: זה בודאי עיוות מחשבה במדינה דמוקרטית.

אחד הפרינציפלים של הפסיקה האנגלית, שחלק גדול ממנה מהווה תשתית לחוקה שלנו, הוא - שאם יוצרים חוק שהציבור אינו יכול לעמוד בו, הציבור שובר אותו. אם כן, אין הציבור יכול לעמוד בו. אני טוען שהחוק הזה הוא חוק שהציבור אינו יכול לקבל אותו, כי הוא איננו סביר.

נשאלתי ע"י ידיד שלי: האם אתם מתנגדים שאנחנו נעניש עבירות? אמרתי לו: לא, אלא שזה יעשה בצורה סבירה.

אנחנו הכיננו הצעות מפורשות לגבי

מה שצריך לתקן.

כמה הערות: בנוגע לעסקנים ואנשי ציבור שיושבים במוסד ציבורי שביודעין נוחנים הסכמתם - מה זאת אומרת? אני

צ. קלימנטינובסקי:

הייתי במשך שנים רבות חבר ועדת בנין ערים. אני מודיע לכם, שלאור חוק זה, אני לא אצביע יותר. אני לא אעמיד את עצמי בנסיון. האם זה מה שאנחנו צריכים? האם חסרה לנו סכנה זו? אנחנו מדינת עליה, יש לנו בעיות של זוגות צעירים. יש לנו פער של אנשים שחיים מתחת לקו מסויים. האם אנחנו צריכים ליצור מצב כזה? הואיל ומר וירשובסקי יאמר כי הוא חושב שזה בניגוד לחוק, אז אני לא אצביע בעדו. (י. בארי: אז מהו הערך של יועץ משפטי שיהיה שם?) (נ. אליעד: להדריך)

אדוני היושב ראש, וח"כ בארי, אני מבין שאם מענישים איש ציבור, משום שהוא הצביע בעד האישור בגלל שהיתה לו תועלת מכך - הרי זה אדם שעשה מה שעשה ביודעין. אבל כל אחד מאתנו יושב בכל מיני ועדות ציבוריות, ושגם להם נאמר כך? לאיזה אבסורד נגיע?

חפנה לשמגר - שופט בית משפט עליון.

מ. וירשובסקי:

השופט העליון שמגר לא נחן דעווו לכך שחוק התכנון והבניה מ-1965 לא התבצע.

ד. שטרן:

אני מציע שתוסיפו - אם לחבר הזה היה אינטרס חמרי, או בעל מרמה וכו'.

צ. קלימנטינובסקי:

מכל מקום, לסעיף זה אין מקום בחוק זה.

ועתה לגבי הסטייה: אתם צריכים להבין שיש הבדל בסטייה. אם אני סוגר מרפסת שלי - אז יש חוש של פרופורציה. כאשר התחלתי, כממונה על הבריאות בעירית תל-אביב, לבנות חלק של הכנייה, בהתאם לתכנית, בא אלי המהנדס ואומר לי שאם לא נדזיז את החלון ב-10 ס"מ, אז החולה לא יוכל להיות פה. הנה, זו גם כן סטייה של הזזת חלון ב-10 ס"מ. יש לחץ עצום. יש סטייה, ויש סטייה ניכרת - שקשורה במאסר. צריך להיות בזה חוש של פרופורציה, ושיהיה הכל באופן סביר.

זאת ועוד: עד עכשיו, אם לא ידעת ועשית:

אם לא ידעתי, אז איך אני יכול לעשות כדי למנוע? המהנדס החליט משהו, ואני לא ידעתי, אני יכול להוכיח כי לא ידעתי. אני לא יכול לעשות ולא כלום דבר שאינני יודע. מה שאתה, שפט, יודע, זה דבר אחר. בזמן עבודה יש לפעמים שעושים משהו נוסף, וזה נעשה בלי ידיעתי, הרי זה תרתי דסתרי.

אני רוצה להבין את סעיף 11(ב) שבכחול:

"לא הטיל בית המשפט קנס באמור בסעיף קטן (א), ושאינו הוועדה המקומית או היועץ המשפטי לממשלה או נציגיהם לתבוע מהנשפט בדרך של תובענה אזרחית סכומים במיעורים האמורים בפסקאות (1) ו-(2) לסעיף קטן (א)". אני שואל: אם אתם מעבירים משהו לבית המשפט, ובית המשפט מחליט מה שנחוץ להחליט - האם אתם רוצים לתקן את בית המשפט? בית המשפט הרי רואה מה צריך לעשות. יש גישה משפטית לכל בתי המשפט. לנו יש אמון מעל ומעבר לבתי המשפט שלנו, והנה אתם אומרים לא.

צ. קלימנטינובסקי:

לגבי סעיף 21(ב) - "משניתן צו הפסקה

שיפוטי או הוגש כתב אישום, ראוי בית המייפס להורות למוסדות התכנון להמנע מלטפל בבקשה להיתר עד לגמר ההליכים בבית המשפט": מישו בונה, והמהנדס תוך כדי בניה רואה שמוכרח לשנות משהו, והוא בונה אותו בשנינו. אז מגישים נגדו משפט. כדי שלא להפסיק את הבניה אני מגיש הסבר לוועדה לבנין ערים, אז יענישו אותי. אבל בינתיים, כדי לא להפסיד זמן, אתם אומרים לא.

זו לדעתי נקמנות ששום מחוקק לא רוצה בזה.

אני הראיתי לכם כמה מומנטים בחוק שעומדים בסתירה. אני חוזר ואומר כי סעיף 21(ב) בתיקון המוצע - זו הכבדה מיותרת. הגשתם כתב אישום, ואתם פונים לבית המשפט כדי לא להמשיך לטפל בבקשה - איזה הגיון יש בזה? אתה רוצה להעניש אותי, אז תעניש אותי. אבל למה להפסיק לי את הטיפול בקבלת רישון? מי צריך את הנקמנות הזו?

קודם כל, שהחוק יהיה בסדר. אחר כך לא

צריך להוריד את האצבע עם היבלת כדי שלא תהיה תוצאה הפוכה!

יש אבחנה מפורטת פה, שמענישים לא רק על עובדות, אלא גם על חשד במחשבה.

נ. מינקא:

עצם העובדה שניתן צו מניעה, זה כבר

עונש הניתן מראש.

אתם נבחרו הציבור, חיים במציאות שהיא.

לא יתכן שלא תראו את המציאות כפי שהיא. כיום, הענף נמצא בשפל שלא היה כמותו מאז 1967. ישנם מקרים שהם די קלים לתכנון, והם נמשכים 6-7 שנים. אני אומר זאת מנסיוני. אני בונה ברמת-גן ובחל-אביב. אם אני סוגר מרפסות בחל-אביב - זה חוקי לגמרי. ואם ברמת-גן - אז אני בפלייליס.

מה זה סטיה קלה, סטיה ניכרת, ומה זה

שלא בהתאם? לדעתי, תיקון החוק צריך להיות בר ביצוע.

יש לי הצעה, שנוסיף לחוק העונשין הצעה

רטרואקטיבית, ואז 40% מכלל סקטור הבנים צפויים להקפאה בענף הבניה. כרגע בונים 40%. אינני יודע אם יהיה מספר רציני של אנשים שיעסוק בזה. האם זו מטרת הוועדה הזו? יכול להיות שאני לא מבין. אתם צריכים לחיות את הציבור, את הרגשותיו.

הממשלה הטילה מס מימון רכש, והגדילו

את מס רכוש. אתם יודעים מה היה עם ההשקעות מחו"ל? נתניה שהיתה מקום שמסכה הון, נסוגה. באו 200 איש לנתניה ומכרו את דירותיהם, כי הם אינם רוצים בהן. לקראת מה אתם חותרים? האם אתם רוצים להכביד עכשיו את הענף הזה, שהוא הענף היחיד שאיננו מסובסד - ולא על הבניה הציבורית; זהו ענף שכל הזמן נותן ומשלם - האם זה הזמן לחוק זה? בבקשה, שיהיה ברור - שסטיה קלה, סגירת מרפסת, תורמת לאיכות הדיור, שזה יהיה במסגרת קווי הבניה המותרים. (י. תמיר: גם המצב החזותי אומר) אף קבלן המכבד את עצמו, לא יעשה את זה) (היו"ר י. ארידור: החוק לא נוגע רק לקבלנים)

אני מבקש שתקחו את האספקטים האלה בחשבון.

אינני רואה את המהירות של החקיקה בזמן משבר כזה. ואם כן, אז עשו את ההבהרה הגמורה. אתם רוצים להרוס את הענף הזה? - בבקשה!

י. תמ"ה:

ידידי היושב ראש! יושבת כאן
נציגות נכבדה של איגוד הבונים.

העניין כואב להם, ואנחנו הרגשנו בזה.

מכיון שהם הציגו את הסוגיות עליהן
הם עומדים בצורה מפורטת, הרי שלא יהיה טוב אם אנחנו לא נעמיד את
ההשגות שלנו.

ב.צ. קשת:

לסדר: רבותי, יש לנו שתי אפשרויות:

או שאנחנו נציג שאלות, ונציגי

הקבלנים יענו לנו, ולאחר מכן הם ילכו, ובישיבה הבאה אנחנו נמשיך בדיון
זה; או, כפי שאני חושב - יש לעשות את הדיון הזה יותר רחב ויותר
רציני. לדעתי, צריך לנקוט בעמדה השנייה. לכן אני מציע שארגון הקבלנים
והבונים יגישו לנו את השגותיהם בכתב. הם לא צריכים להרחיב את הדיבור,
כי אנחנו כבר שמענו אותם. אני משוכנע, שכאשר אקרא את השגותיהם מן
הכתב, אז תהיינה לי עוד שאלות.

אני חושב שהיום הזה יהיה מקוטע, לא

מא. לדעתי, יש ערך רב בזה שנקיים דיון רציני בנושא זה. אני מתאר
לי שמר שפס ירצה להרצות על כך במסך חצי שעה.

היו"ר י. ארידור:

הם יכולים להגיש השגותיהם ככל
שירצו, ובהקדם. יהיו שאלות שיאפשרו

יותר חוות דעה בישיבה הקרובה. אם כן, שלא נשאל שאלות. אבל אני
מבקש את מר וירשובסקי להביע דעתו.

אם נגמור את הישיבה היום בשעה 11.00,
אז נצטרך להצטמצם, ואני חושב שגם

נ. אליעד:

אז לא נגמור.

אני רוצה לשמור לעצמי את הזכות,

כי הבעיה היא יותר מדי יסודית, וגם מורלית.

י. תמ"ה:

אמרת קודם לכן, כי אני מחשיב מאד
את העמדה של נציגי הקבלנים, ומשום

החשיבות הרבה הזו שאני מייחס, הרשונני לומר כמה דברים, או כמה הערות
כלליות:

כל הטוענים נגד הפרת חוקי המדינה -

זה למעשה קטע מהנוף, מהפרות חמורות לגבי החברה הישראלית והמדינה.
כולנו טוענים נגד המפירים. כאשר באים לתקן את המצב, באים בטענות מדוע
אנחנו מחמירים.

חברי הכנסת נבחרו לכנסת כדי לבקר

את הזרוע המבצעת. כל אחד בתחום העיסוקים שלו. אחד בתחום הכלכלה,
השני בשירותים וכו'. לכן אני דוחה את הטיעון שמשחמע שמצב המשק בענף
הבניה מחייב לתעסוקה, וכי צריך לעזור לבנייה. זהו גורם שאין בינו
לביין החקיקה ולא כלום.

אמרתם שיש שפל וגיאות. אבל החקיקה היא לדורות. תופעה של שפל כבד יותר, ולא כתוצאה מחקיקה. 60% נגרמו ללא קשר לחקיקה. אני חושב שזו פגיעה בכנסת. אילו היה היום גיאות - אותו חוק היה תופס. אני לא חייב לתרום לתעסוקה כשיש שפל, ייכן אז אנחנו מקרקעים את אשיות המדינה.

ועוד: לגבי הליכי הרישוי שעליהם דברתם, כי יש סרבול וכו' - זה לא נכון. יש הליכי הגשת תכניות בניגוד לחוק. אילו הייתם מגישים את התכניות בהתאם לחוק, אז היה קצר יותר.

אני טוען שעלינו לדאוג לא לבניה, אלא וקודם כל לאיכות החיים בעיר הזו, ולא תמיד ממדי הבניה עולים בקנה אחד עם איכות העיר. בדיזנגוף סנטר, במקום גן בונים "מונסטר" לאחר שפינו משם את הצריפים. גם שם נתנו הטבות מפליגות. אהם דרשתם בניה מתחת הקרקע וכו', מכאן מתחיל הסרבול. זה לגיטימי להגיע למכסימום בניה. המתכנן שותף לכם, כי הוא מקבל לפי גודל הסכום של הבניה. גם הרשות המקומית שותפה לזה, כי היא חושבת שעל ידי כך היא מתפתחת. זו הגישה הבלתי רציונלית של שנות ה-70 וה-80.

אני רוצה לומר בסופוק ובהפתעה, כי זו הפעם הראשונה שאני שומע גלוי לב מצד מרכז הבונים והקבלנים האומרים שהם נגד עבריינות. אני מברך אתכם. אני לא קראתי את זה בעתון שלכם. אני לא ראיתי את המסע שלכם. היום אמרתם דברים ברורים.

אמרתם כי תהיינה תוצאות הרסניות אם החוק הזה יתבצע - אני לא רואה בזה כל קשר. בואו נהיה כמו השווייצרים. האם זה הרס המדינה? אנחנו הננו הדור הראשון של המדינה הזו. אנחנו עלולים להשאיר מדינה הרוסה אם לא נקפיד על חוקי המדינה שזה בלם מהדרדרות לפשע.

עלינו לדאוג לבניה בכל מחיר. בניה בכל מחיר לא, אבל בניה במסגרת טובת הציבור כן. בעוד 20-30 שנה יראו שבמו ידינו הרסנו את התשתית של המדינה כחברה מתוקנת. אנחנו יושבים כחברי כנסת ומתפקידנו לדאוג, ולדאוג לחברה הישראלית. עניני תכנון ומערכת ההישגים בבנינו אינם מהמפוארים, ואינני מטיל את האחריות עליכם. כל נבחר ציבור, כל חבר כנסת, כל ראש מועצה אחראי לזה. אנחנו יצרנו דמות פיסית פגומה, החל מפסולת מוצקה וכלה בשירותים אחרים.

הקו של פנחס ספיר שהיה משום סמל בשביל למשוך משקיעים, היה שמוטב לעשות ולבנות מלוץ הייזס על הר הצופים. אני מסכים. אבל זהו הרס המדינה. שום עם חרבותי לא עושה את זה.

קיום החוק והסדר: הגענו לכך שקיום החוק והסדר הפך לשנינה במדינת ישראל. אני שמח שיש כנסת שהיא מעל למפלגות וסיעות. עקיפת חוקי תכנון בפומביות כזו, לא תתכן. ב-1965, כל משרד ממשלתי בנה מה שרצה, כי אז היה "כל מה שאני עושה, היה טוב למדינה". בבאר-שבע בנו מה שבנו, בלי מקלטים. מכל מקום, הפרת חוקי תכנון ובניה הם בבחינת גירווי לגבי שורה של הצלחות במדינת ישראל עד לפשע בשכונות הדרום.

אנחנו נתיר מדינה שתהיה שטוחת בטון ודחוסת אוכלוסיין. ממש חממה. לכן באה ההתקוממות שלנו. משרדי הממשלה אינם נקיים מהפרות. הם שמשו דוגמה רעה. אין לך כנסת, כמו הכנסת הששית והשביעית שנלחמת בתופעות אלה. יש שרים שחושבים שיותר להם הכל. אני אעיד את שפט שעוקב אחרי זה. מפירים את חוקי המדינה.

הוא הדין לגבי רשויות מקומיות, כי מה שעשה רבינוביץ (יהושע רבינוביץ בהיותו ראש עיריית חל-אביב) במחזן היתר למלוך פילץ - כי חשב שזה טוב, אבל ע"י כך הוא חנק את העיר, הוא גם חנק את התחנה המרכזית.

נערך סקר, והתברר כי 80% מכלל ההתחלות של הבניה במדינת ישראל היו בניגוד לחוקי המדינה. שום תירוץ לגבי כל מה שאנחנו עושים ולגבי אלה המבצעים את החוק, לא יהיה טוב לנו. (ב.צ. קשת: למרות השפל, אני מסכים לחלק השני שלך) אין בינינו חלוקי דעות לגבי השגת המטרה של הדברים. אנחנו צריכים להשתחרר ממה שאתם רוצים להדביק לנו - כי יש לנו חשבון עם הבניה. זה עוול. אתם צריכים להשתחרר מזה. צריכה להיות בניה יפה, מתוכננת, שיהיה שפע בבניה. לכן, אם לא השגנו במשך 30 שנה ע"י החקיקה - חובתנו לחוקק חוק כזה. אני חוזר ואומר כי אין בינינו בכלל חלוקי דעות. על פי רוב יש המתנגדים לאידיאות פוליטיות. אבל בזה אין חלוקי דעות. אנא, תראו את זה כך.

י. בארי: כמה שאלות: אתם, כציבור מאורגן זוכים גם ליעוץ משפטי. מדוע לא פניתם אלינו כאשר הצעת החוק הזו הסתובבה בין משרדי הממשלה, וכאשר היא הונחה על שולחן הכנסת לפני הקריאה הראשונה? מדוע אנחנו שומעים את הטענות הללו אחרי שהכנסת העבירה הצעת חוק זו אלינו?

הואיל ואתם נגד ביטול האבחנה בין סטייה קלה לבין סטייה ניכרת - האם אתם מחייבים השארת המצב הקיים? או האם אתם סוברים שיש מקום לסטייה קלה וסטייה ניכרת? מה טענותיכם?

נ. אליעד: מתוך הערכה מלאה לכל מה שאמר ח"כ תמיר, אני רוצה לקבל את התפקיד הפחות סימפטי ולמשוך לקצונות הפוכה: טוב שיש כאלה ששומעים את השלמות, את הטוב, את הנכון, את האפשרי ביותר. אבל אני יודע שגם הדברים האלה יש בהם מציאות, יש בהם גם קשיים, יש גם בעיות. מכל מקום, אני מוכן לקבל על עצמי את התפקיד הפחות סימפטי, ולהגן על הדברים הרעים.

ח"כ תמיר, אמרת שאין בינינו חלוקי דעות - עוד איזה חלוקי דעות יש! נלחמתי עד חרמה, כאשר היה שיקול דעת ציבורי, עניני, כשהם חושבים שיש בעיה של מזוג גלויות. אם יש בעיות של דברים בטוהר השיקול. כך שאינני מקבל גם את חוסר האמון, המוחלט כמעט. אני גם מודה למר קלימנטינובסקי שהפנה אותי לסעיף 21. שכן יש הרבה מקרים שאנשים מחחילים לבנות ללא רשיון, ומקבלים נגדם פסק דין להריסתם. האם אפשר להסדיר את זה? אז נוחן בית המשפט 3 חודשים. אז צריך לפנות חוועדה כדי לקבל רשיון. מכל מקום, המקרים הללו הנם רבים. בל נשכח שמקרים אלה הם של אנשים קטנים שהוסיפו הדר.

80% אלה שהסטטיסטיקה מדברת עליה, הייתי רוצה שהיא תאמר מי הם המקרים האלה. יפעילו את זה על אנשים קטנים שלהם יש ענין של אופי, הרגלים וכו'.

אני מאשים את ח"כ תמיר! כי מה קרה לבתים של הפרופסורים? הוגשה תלונה קשה מאד על עמדתה של עיריית ירושלים.

נ. אליעד:

נבנו בתים ע"י הפרופסורים, ולא שמעתי שום דבר. אני רוצה לדעת מה היתה התוצאה של עניינים אלה. אז שם שותקים, ואת אותה אשה הפכו ל"זונה".

על כל פנים, יש אי אמון מלא לגבי

סעיף 21.

אפשר לנגק דברים, ואפשר להחמיר בדברים. אבל הנר"ם לא עם בית שמאי. וכל בקשתי היא, לא ללכת לבית שמאי.

ח"כ תמיר היקר, האמן לי, מה שאנחנו עושים במדינה, אנחנו עושים פי-עשרה. עוד מעט יהיה בושח להיות חבר כנסת! זה כואב לי מאד. אנחנו שומעים את ח"כ תמיר יותר מדי, וצריך להוריד אותו קצת. אני חש את זה מבחינת הגישה לנושא.

ברצוני לשאול כמה שאלות: אני רוצה להבין - ברור שגם אתם מסכימים שיש אמת בטענות של ח"כ תמיר. זו הצעת חוק של הממשלה איך נתמכת בכל מאודה ע"י חברי שאי אפשר לחשוד בהם. (הינו"ר י. ארידור: אינני יודע אם היא נתמכת בכל מאודה).

איך לנו כל ענין, ואנחנו רוצים לעשות מאמץ עילאי, יחד אתכם, כדי להגיע למינימום החלטה בעבירות אלה. גם לכם יש אינטרס כמו שיש לנו, שחזות העיר תהיה יפה וכו'.

לפי הצעת חוק זו, יש אי אמון לוועדת בנין ערים. מה דעתכם שכל הענין הזה יעבור לצוות שהוא יהיה אחראי לחזות העיר, לצורת העיר וכו'? אז יבואו ויאמרו, כי אין פה ענין של שיקולים ציבוריים; "אתה לא נבחר ציבור, אתה פקיד שצריך למלא את החוק". מה דעתכם על זה?

(ב) האם זה מדוייק כאשר אתם טוענים שחלק גדול של עבירות נגרם ע"י עיכובים קשים, וע"י מיגבלות שאינן מתבצעות מבחינת החוק המקורי? כלומר, אילו היו מתקנים, ואילו היו מחיישים, או מכניסים תקונים בחוק הקודם כדי להקל בחוק זה, האם אז היינו חוסכים מעצמנו ומהחקיקה?

א. שפט: שתי הערות: אני כבר שמעתי מארגון הקבלנים הצהרה פומבית שהם בהחלט נגד הפרות בניה. זה היה במלון פלז'ה לפני מספר חודשים. לכן אני קצת לא מבין את ההתרגשות.

גם הסקרים שלנו מורים שדוקא הקבלנות המאורגנת איננה קשורה לפשיעה. זה "אנדר-סטטמנט". כשאין "קולוז'ן" ("collision"), כאשר אין הסכם בשתיקה בין נציגי הציבור והקבלנים - הבניה החורגת המאורגנת בהחלט ירדה.

ככל שאנחנו מבינים, הקבלנות המאורגנת - קר"ה, התנגדות הקבלנים - כשאין קשר או אין הסכמה בשתיקה, או הוראה בשתיקה "ותחילו לבנות ויהיה בסדר" - הרי שכל אלה מתבטאים באחוז די משמעותי של הפרות בניה. מבחינת הקבלנות המאורגנת, הם אינם מפירי הבניה המועדים. לכן אני שואל: למה ההתרגשות על מה שבוצע? על מה רעשה הארץ?

א. שפט:

אני מודה שהבניה הממשלתית היא רעה בנושא זה. אך היא השתפרה בזמן האחרון עקב מלחמת חרמה לקבלת החוק. כאשר אנחנו מחזקים את החוק באופן משמעותי, למה אתם - עם כל הכבוד - אינכם מברכים אותנו?

ב) הואיל ולפי הוראות החוק, היום כדאי לעבור עבירות בניה, והבה נזניח את "האלמנה ושבעת ילדיה" - אלא ניקח את הסטיות באחוזים גדולים, ונפעל לפי מטרז' - מה לדעתכם יהיה הסכום לגבי סטייה ניכרת וסטייה רגילה, אשר יכול להרתיע, כאשר הרווח מהבניה הבלתי חוקית היא של מיליון ל"י? 750 ל"י, 1500 ל"י ו-2500 ל"י - הרי אלה הם סכומים קטנים, לעומת הקנס על זריקת קופסת סיגריות שזה 1000 ל"י, וזריקת אשפה 1000 ו-5000 ל"י.

מה הם הסכומים המתקבלים על דעתכם?

ג) הסנקציות להוראות אלה מכוונות

לפושעים בפוטנציה.

זו הגדרה נפלאה לכל חברי הממשלה.

נ. אליעד:

מר שפט, איך אתה מדבר? לא פושעים בפוטנציה!

ב.צ. קשת:

בתרופה של כינין יפתרו את כל החלואה של המדינה הזו.

נ. אליעד:

אני במעמד מכובד. אני פושע בפוטנציה!

ח. גיבשטיין:

אני רוצה לשאול את חברי הממשלה: מדוע אתם לא הגשתם לנו הצעה בנושא זה? כל

היו"ר י. ארידור:

ההצעות ששמענו היום הן דברי בקורת על מה שהוגש. אם יש כשלון כזה בוועדות תכנון ובניה, מה מציע ארגון הקבלנים כתיקון החוק? מאז 1965 ועד היום היה די זמן כדי להגיש הצעה כזו. אם הבעיה לא היתה ברורה ב-1965, אז היתה ברורה ב-1970?

אני מבקש, אם יש לכם זמן, תכינו לנו

חומר בכתב, וזה יהיה חוספת להצעותיכם.

על השאלה איך לקיים דיון, אנחנו

נקיים דיון.

אני לא מתערב בסדרי ניהול הישיבה. טענתי היתה, שלאחר שנקבל את החומר

ב.צ. קשת:

בכתב, ודאי יהיו לנו שאלות. אני לא דברתי על דיון, אלא על שאלות שהתעוררו.

היו"ר י. ארידור:

אנחנו נקיים דיון על צורת הדיון.

ד. ייטר:

רבותי, מלבד השאלה הישיבה של
יו"ר הוועדה, עם קצת התייחסות
של הדברים של ח"כ אליעד - החברים שאלות שאלות לא התייחסו לטיעון
הבסיסי שלנו, שהוא: אם לא יקויים החוק מ-1965 - וכבר שאלו מדוע הוא
לא קויים - אז יתכן שאין צורך בתיקונים המוצעים היום.

צריך להגדיל את הקנסות, אבל

בפרופורציה.

מכל מקום, אנחנו טענו טיעון
בסיסי, יסודי. החוק הזה לא בא להגדיל את הקנסות, אלא ליצור צורה
חדשה של ענישה, וצורה חדשה של תהליכים בנושא תכנון ובניה, שילא תכנית
מתאר - זה לא. החוק הקודם, מחדלו ואי קיומו, לא היה בכך שלא היה
לממשק הנק והריף. הוא לא בוצע מפני שלא היה כוח למדינה ולא לרשויות
המקומיות למצות אותו. כאשר הלכו להרוס מיבנה בשכונת הקוה, הוא לא
קבל גם את העונש הזה שיותר היה לפי החוק הקודם. זה יורש הבעיה.
הבל שטר צילקר איננו - בקטמונים מותר היה לבנות רק שני הדורים במגרות
של 45%. עכשיו החלו לבנות בקטמונים חדר שלישי.

אני רוצה לראות את כוח המדינה,

את אותה רשות מבצעת, ואת אותו בית משפט שיוציא פסקי דין להריסה
בקטמונים לפי החוק הקודם. אז אני מסכים אתך, ידידי תמיר, שעלינו
להשאיר מדינה עם סדר טוב יותר, עם איכות חיים טובה יותר. אבל הקביעה
התיאורטית, עד כמה שלא תהיה טובה, איננה יכולה לקבוע את הנושא המעשי
של החיים היום יומיים.

כשהיה ויכוח במועצת עיריית תל-אביב

על התחנה המרכזית, התקיפו ואמרו שהתחנה המרכזית לא גמורה. ואני אמרתי
להם "תדו מהנושא". ועוד אמרתי: "רק שהתחנה הזו תגמר ותופעל, אז
נגיע לשלטון בתל-אביב!"

מה הפחד והחרדה שלנו? - קודם כל

נטון אמרתי, ח"כ תמיר, זהו חוק בשביל כל הציבור, ולא רק בייביל הקבלנים.
איפה המנגנון? גם החוק הקודם נכשל בהריסת מרפסת. לא זה הנושא של
החמרת העונש, ולא של הטלת האחריות, כי החוק לא מיועד רק לקבלנים, אלא
גם לאזרחים.

על כל פנים, בצורתו הנוכחית, הוא

זה מטיל את האחריות, וכל התהליכים בעיקרם מוטלים על אנשי ציבור, וזה
יהיה הטיעון שלי ושל כולנו לכשנפיע.

כל אחד נוסע בכביש לירושלים, וכל

אחד רואה את בית החרושת ברמלה שמרעיל את הסביבה. לא לא שמים מסננים?
האם זה איננו נוגע לאלפי אנשים? מה זה בשביל "נשר" 10 מיליון ליש כדי
להיקיע בזה? אבל זה קיים. זה ישנו. איכות החיים בסביבה. הכל בעתו.

לגבי השאלה, אולי להוציא את זה

מיד נבחרים, ולחת למהנדסים? - אחרי שיהיה בתל-אביב חוק ל-1976, זה
יהיה בסדר. אבל אחרי 28 שנה לא הגענו לזה. אם לא יהיה השיפוט של אנשי
ציבור חופשי בהחלטותיהם, אז לאן נגיע? לא נוכל לפעול. אנחנו נמציא
לכט חומר מלא בענין זה.

עמדתכם ברורה, ואני מבקש, אם אפשר, שחענו על השאלות.

היו"ר י. ארידור:

ד. שטרן:

נאמר פה כי כדאי לעבור עבירות בניה - אני כופר בעיקר. בניה חריגה מותנת לכל היותר סיכוי אחד - בבנין הזה אפשר להגיע לרווח מסויים, כי עליו מוטל גם מס; הבנין השני - נניח בכל הרחוב, בכל השכונה - זה לא רווח של קבלנים. זה כבר רווח של אנשים שמחזיקים את הקרקע, או של המדינה. והרי המדינה היא הדוחפת למחירי קרקע שהם מעבר לכלכלה החופשית בנושא זה. יש גם נושא של מס השבחה - לפי החוק הקודם, בסעיף 219 - התיר לגבות כפל שווי. למעשה, זה כבר היה קיים, וזה לא 1000 ל"י, אלא כפל שווי של האובייקט. למה זה לא בוצע? - אנחנו לא יודעים לענות. היו שנים של חוק ומשפט, והחוק הזה הוא חוק דרקוני. לכן רבותי, אני יודע שהמצב בנושא זה הוא קשה. אבל היו חוקים במדינת ישראל שהובאו לכנסת, והקריאה שם לא התבצעה בצורה מהירה.

אנחנו מוכנים לתת כל סעד לכל דבר בענין זה. אנחנו מבקשים שזה יובא למחשבה שניה. אני מבקש שכלפי חוק זה נעשה כולנו מחשבה שניה, ושזה יהיה "אנדר-קונסידרשיין".

אני מציע שאנחנו נחזיר את הגלגלים לשנת 1965, ושנגיד למשרד הפנים, לוועדות מחוזיות ומקומיות שחוק 3-5 שנים, ואם ירצה השם נפגש בעוד 5 שנים, ונאמר אמן.

הם לא יעמדו בזה.

היו"ר י. ארידור:

מ. פלדי:
לפני שנה שלחנו עוחקי תזכיר להצעת תיקון חוק של מר שפט. עותקים אלה נשלחו אליכם. זה היה בגדר תזכיר, ומאז הכל השתנה.

ועוד: לגבי ההצעות שלנו - היתה ועדה משותפת לפני שלוש שנים. לאחר פעולה של שנתיים, היא הגישה הצעות. אך התעלמו מהן. כך שאנחנו לא נפלנו עכשיו מהשמים.

נ. מינקא:

ח"כ תמיר, בכנות הבינותי, כאדם שהקדיש מרבית חייו בארץ לבעיות לאומיות - שכן הייתי הרבה זמן בצבא - כי האספקט הזה של טובת הציבור הוא דומיננטי. אני לא הבאתי את הנימוק של שפל כלכלי. אמרתי שיש סדר עדיפויות בהפעלת החוק. אי אפשר להפעיל את האנשים לפני שאתה יודע מה היא העבירה כאשר איך תכנית מתאר. ממך שמעתי סקר שיש 80% התחלות בניה שאינן לפי החוק. אבל יש סתירה בזה.

הבניה, אם היא לא פרטית, אז היא ממשלתית. אתם צודקים בדבר אחד - אנחנו טענו שהליכי רישוי והליכי תכנון הם ארוכים. אני עצמי מחכה זה 7 שנים - אינני רוצה לא הטבות ולא הקלות. אני רוצה לבנות. הוועדה המחוזית אישרה עקרונית את התכנית. גם הוועדה המקומית אישרה, אך יש מישהו שמפריע. אי אפשר להתגבר על זה. מה יהודי כמוני יכול לעשות? במשך כל השנים האלה שלמתי מס רכוש ומס

נ. מיליקה:

מימון רכש, ואני מגיע ל-8%-10% כעבור 8 שנים, כך שאני כבר גמרת עם זה. משרד הפנים חייב לשלם את מלוא משקלו בענין זה. אין אנחנו עבריינים. יהודי סגר מופסת, - זו צורה חזותית ---

אני כואב את זה. אותו קבלן ירוצה לבנות, הוא מוגבל. תנו לן לבנות מרפסות בצורה חופשים! תנו לו לעשות! אי אפשר להטיל קנסות כאלה!

ד. שטרן:
אני רוצה להודות ליושב ראש הוועדה ולחברי הוועדה, ולמפסנים על סבלנותם בשמיעת דעתנו.

אנחנו נעביר לכם את ההצעות שלנו עם התיקונים וכל יתר הפרטים שלנו. ברצוני לבקשכם לשמוע - לא את הוויכוח של חברי הכנסת - אלא את הצדדים האחרים.

הר"ר י. אר"דור:
ואז הייתם מוצעים אותו. מהלך התקומות עברה הוועדה. אתם הופעתם כאן בצורה מקרית. אילו היה זמן, היה מדבר גם מר וירשובסקי. אבל אתם יכולים לקבל אינפורמציה על מהלך התקומות עברה הוועדה.

אני רוצה להודות לנציגי הקבלנים. בשמה לקבל העדויות. מר וירשובסקי מוזמן לישיבה הבאה שתתקיים ביום שני הבא.

נ. אל עוז:
אני עומד על דעתי לשמוע את מר וירשובסקי בנוכחות נציגי הקבלנים.

הר"ר י. אר"דור:
הם יכולים להפגש ביניהם ולשמוע את מר וירשובסקי. תודה רבה לכם.

(ההצעות יוגשו את הישיבה)

הר"ר י. אר"דור:
ה"כ תמיר ביקש להעלות נושא - בבקשה.

המיר:

אני מציע לוועדה ליזום פגישה דחופה
בין הוועדה, יר הפנים, עוזריו,
מנכ"לית משרד הפנים - בקייר לטווייט העבריים שמספרם הולך וגדל במדינת
ישראל.

ב-1973 דנו יחדת הפנים והתייחסה
נושא בתורה יל דיון במספר ישיבות. ואז שמענו ניגים נאיבים, יתם אני
ליונה. המצב כרגע הוא כזה: ב-1971 נהנו למספר כושלים יחציגו יחרות
ניטו בחום לב. מחפיר יתם כושלים אנטי עבריים.

בדימונה יל כיום 500 כושלים, במצפה-
מוז - 300, ובערד - 200 כושלים עבריים.

מגיעים כושלים אלה בקבוצות משיקגו,
ום מערימים על החוק ומעמידים את מדינת ישראל בעובדה, וכר הם נישארים
אן בניגוד לעליה לישראל.

אני שומע שמירד הפנים ההליט להוציא
ח 30 איש באו לאהרונה, ולהשאיר את המאות האחרים למתפרנסים וגרים
תנאים נוראים.

סוגיה זו, בסרט שתיחפך לבעיה לאומית,
ני הויב כי מוטב יהיה לוועדה הפנים תתן דעתה עליה.

יו"ר י. ארידור:

השאלה היא, אם סוגיה זו תידון
במליאתה של ועדת הפנים, או
נזמין זה היועץ המשפטי וגם את גב' הייבנר לישיבה, ולא במליאת הוועדה.

בארי:

גם אני רוצה להעיר על בעיה נוספת:
נהגלה נסיון בריחה מבית סוהר
אר-שבוע, וגונדר הליט לוי אמר שזה בריר להדליק אור אדום אצלנו.

הויבני שהוועדה צריכה לתת דעתה
ל כך. אמנם עומדים לחקים ועדת חקירה, אבל לדעת אנחנו צריכים לקבל
ינפורמציה ראשונית על ענין זה.

יו"ר י. ארידור:

אני מציע שיהושע - מזכיר הוועדה -
יאמר ליו"ר ועדת המינה מה יאמר
אן ח"כ בארי. בנקודה זו אני מעדיף את ועדת המינה.

תודה רבה לכם. הישיבה נעולה.